

โรคมาลาเรียเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่บริเวณชายแดนไทย - พม่า กลุ่มแรงงานต่างด้าวเป็นกลุ่มเสี่ยงที่เป็นปัญหาสำหรับการป้องกันโรคมาลาเรีย การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายทั่วไปเพื่อพัฒนาแนวทางการป้องกันโรคมาลาเรียที่เหมาะสมสำหรับแรงงานต่างด้าว เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงนโยบาย ใช้เทคนิคการวิจัยแบบผสมผสาน โดยประยุกต์แนวคิดทฤษฎีระบบชีวิตของ Gordon ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคคล สิ่งที่ทำให้เกิดโรคและสิ่งแวดล้อม และประยุกต์ใช้แนวคิด PRECEDE Model เพื่ออธิบายพฤติกรรมของแรงงานต่างด้าว

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเรื่องการป้องกันโรคมาลาเรียสำหรับแรงงานต่างด้าว ผู้วิจัยเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคพหุวิธี ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ การสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ดำเนินงานเฝ้าระวังโรคมาลาเรีย รวมทั้งการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์กลุ่มแรงงานต่างด้าวจำนวน 770 คน 2) การพัฒนาแนวทางการป้องกันโรคมาลาเรียสำหรับแรงงานต่างด้าวในเขตชายแดนไทย - พม่า โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มและเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ในกระบวนการ EDFR ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 ท่าน

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันเรื่องการป้องกันโรคมาลาเรีย พบว่า จังหวัดตากยังคงมีผู้ป่วยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยต่างด้าวเป็นกลุ่มที่มีอัตราป่วยอยู่ในระดับสูง เนื่องจาก 1) แรงงาน ต่างด้าวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโรคมาลาเรียอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 35.7 ประกอบกับเมื่อแรงงานต่างด้าวเจ็บป่วย ร้อยละ 84.3 ของแรงงานต่างด้าวไม่สามารถรับบริการจากสถานบริการสาธารณสุขได้ เนื่องจากแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่หลบหนีเข้าเมืองแบบผิดกฎหมายจึงทำให้ขาดสิทธิในการเข้ารับบริการ 2) ปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ ได้แก่ ปัญหาด้านบริหารจัดการบุคลากรและทรัพยากรสาธารณสุข 3) อุปสรรคในการทำงาน คือ ความยากลำบากในการเข้าถึงกลุ่มแรงงานต่างด้าว 4) สิ่งแวดล้อมในจังหวัดตากมีความเหมาะสมต่อการแพร่กระจายของยุงพาหะ

2. แนวทางการป้องกันโรคมาลาเรียที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงสำหรับแรงงาน ต่างด้าวในเขตชายแดนไทย - พม่า ประกอบด้วย 1) มาตรการต่อยุงพาหะ เน้นกิจกรรมการลดการสัมผัสระหว่างคนและยุงพาหะและการสนับสนุนให้มีการพ่นสารเคมีชนิดมีฤทธิ์ตกค้างในพื้นที่เสี่ยง 2) มาตรการต่อเชื้อพาหะ ซึ่งกำหนด 2 มาตรการหลักได้แก่ มาตรการค้นหาผู้ป่วยอย่างรวดเร็วและมาตรการในการใช้ยารักษาผู้ป่วย 3) มาตรการต่อคน ประกอบด้วยมาตรการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ มาตรการสุศึกษาและมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับปฏิบัติการของกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานในพื้นที่และสถานประกอบการหรือนายจ้างในการสนับสนุน พัฒนาองค์ความรู้และสร้างหลักประกันสุขภาพให้แก่แรงงานต่างด้าว

Malaria remains a major public health problem in Thailand especially in the Thai-Myanmar border. Migrant populations are especially vulnerable group for the malaria prevention. The objective of this research was to develop the Malaria prevention measures for migrants along Thai-Myanmar border. This was the policy research and development design using mixed methods, both quantitative method and qualitative method. This study applied Gordon's epidemiology theory which comprise of three compositions such as host, agents, and environment. PRECEDE Model were also used in order to explain migrants' behaviors.

There were two steps in this study. Firstly, the researcher analyzed the situation of malaria prevention among migrants. In this step, data were collected and analyzed using multi-methods including: documentary study, systematic review, in-depth interview and observation. The sampling group was 770 migrants in this step. Secondly, the researcher developed the malaria prevention measures among migrants using focus group technique and Ethnographic Delphi Future Research (EDFR) technique with 18 expertists.

Major findings were as follows:

1. The high malaria cases among migrants in Tak Province caused from the following reasons: 1) most migrants practiced malaria prevention behaviors at low level (35.7%) and when the migrants were ill, 84.3% of migrants could not access to health care facilities due to their illegal entering to Thailand; 2) problems in disease surveillance in the high risk due to personal and resources management; 3) hard to approach migrants; 4) environment in the high risk area is suitable for anopheles to live and growth.

2. This study revealed that the malaria prevention measures which appropriate for migrants along Thai-Myanmar border were as follow: 1) vector control measures, the local agencies should reduce the chance of the mosquitoes to come in contact to human and using insecticide spraying in the high risk area; 2) anti-parasite measures, there were 2 measures to eradicate plasmodium by early detection and prompt treatment to malaria patients; 3) human prevention measures including public relation, health education, and community participation; and 4) policy recommendations to Ministry of Public health as well as local authorities and the employers were to support health knowledge and develop health insurance to migrant populations.